

Państwowa Szkoła Wyższa
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

WSPÓŁCZESNE ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

CZEŚĆ PIERWSZA

Redakcja
Zbigniew Ciekanski

Biała Podlaska 2020

Wydawca:
Państwowa Szkoła Wyższa
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Recenzenci:
prof. dr hab. inż. Leszek Elak
prof. dr hab. inż. Jarosław Wołęjszo

© Copyright by Państwowa Szkoła Wyższa
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

ISBN 978-83-64881-74-9

Nakład: 150 egz.
Liczba arkuszy wydawniczych: 19

Wydawnictwo Państwowej Szkoły Wyższej
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska
www.pswbp.pl

Skład, druk, projekt okładki:
Agencja Reklamowa TOP, ul. Toruńska 148, 87-800 Włocławek
tel.: 54 423 20 40, fax: 54 423 20 80, www.agencjatop.pl

Spis treści

Wstęp.....	5
Zbigniew Piskor, Henryk Wyrębek, Robert Zakrzewski ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA	9
Dariusz Brząkiewicz BEZPIECZEŃSTWO MILITARNE POLSKI WE WSPÓŁCZESNYCH UWARUNKOWANIACH GEPOLITYCZNYCH EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ.....	22
Piotr Wojtas KOMUNIKACJA STRATEGICZNA JAKO DOMENA DZIAŁAŃ SIŁ ZBROJNYCH W ASPEKcie BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA	40
Julia Nowicka, Yury Pauliuchuk WYBRANE ELEMENTY BEZPIECZEŃSTWA SPOŁECZNEGO W CYBERPRZESTRZENI	54
Katarzyna Bakalarczyk-Burakowska, Julia Nowicka OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH W CYBERPRZESTRZENI	68
Martyna Zaroślak, Julia Nowicka WYBRANE ZAGROŻENIA MAŁOLETNIICH UŻYTKOWNIKÓW CYBERPRZESTRZENI	83
Wiesław Barszczewski BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE POLAKÓW W OBLICZU PANDEMII COVID-19 W 2020 ROKU	99
Marian Kopczewski, Paweł Kałuża, Zbigniew Ciekanski ZAGROŻENIA POWIETRZA ELEMENTEM BEZPIECZEŃSTWA W DOBIE ZAGROŻEŃ KORONAWIRUSA.....	118
Zbigniew Piskor, Zbigniew Ciekanski, Henryk Wyrębek WSPÓŁCZESNE ZAGROŻENIA W TRANSPORCIE LOTNICZYM	134

Wojciech Pasieczny, Henryk Wyrębek BEZPIECZEŃSTWO W RUCHU DROGOWYM W POLSCE W LATACH 2010–2018 W ASPEKCIE BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO PAŃSTWA.....	147
Emil Buczyłowski WYMIARY BEZPIECZEŃSTWA SPOŁECZNEGO	160
Marian Kopczewski, Zbigniew Grobelny, Zbigniew Ciekankowski NIELEGALNA MIGRACJA ELEMENTEM ZAGROŻEŃ ASYMETRYCZNYCH NA MORZU BAŁTYCKIM.....	178
Katarzyna Terpiłowska, Marcin Jurgilewicz HANDEL ORGANAMI LUDZKIMI JAKO ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA.....	192
Marian Kopczewski, Paweł Olbrycht, Mateusz Janecki EDUKACJA NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO – POTRZEBA CZY KONIECZNOŚĆ	206
Henryk Wyrębek, Wiesława Załoga, Robert Zakrzewski WYBRANE SŁUŻBY STOJĄCE NA STRAŻY BEZPIECZEŃSTWA I PORZĄDKU PUBLICZNEGO	227
Aneta Chrzęszcz AKTYWIZACJA ZAWODOWA W PROCESIE KSZTAŁTOWANIA BEZPIECZEŃSTWA SPOŁECZNEGO.....	245
Zbigniew Grobelny, Marian Kopczewski, Paweł Olbrycht, Martyna Krocak ZRÓŻNICOWANIE KULTUROWE W KONTEKŚCIE DYPLOMACJI.....	260
Anna Kurkiewicz PAREZJA POLITYCZNA A TOTALNOŚĆ PRAWDY – ZAGROŻONE BEZPIECZEŃSTWO	279

Wstęp

*Jeśli brak (...) wolności i bezpieczeństwa to nie ma warunków do rozwoju.
Dążenie do przewagi gospodarczej, wojskowej czy politycznej kosztem praw
innych narodów zawsze stanowi zagrożenie dla prawdziwego pokoju.*

*Orędzie Jana Pawła II
na XX Światowy Dzień Pokoju*

W potocznym rozumieniu bezpieczeństwo oznacza brak zagrożenia i ochronę przed niebezpieczeństwem. Może być jednak także pojmowane jako stan poczucia pewności, spokoju, zabezpieczenia. Bezpieczeństwo w ujęciu ogólnym to pewność istnienia oraz przetrwanie, posiadania i funkcjonowania oraz rozwoju podmiotu. Jest wynikiem braku zagrożeń oraz właściwej ich percepcji, powstaje również wskutek kreatywnej działalności danego podmiotu. W takim rozumieniu jest to proces społecznie zmienny w czasie¹.

Bezpieczeństwo jest fundamentalną potrzebą zarówno człowieka, jak i grup społecznych, jest także podstawową potrzebą państw i systemów międzynarodowych. Brak poczucia bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Każdy człowiek, grupa społeczna, państwo czy organizacja międzynarodowa starają się oddziaływać na swoje otoczenie tak, by usuwać a przynajmniej minimalizować zagrożenia, eliminując własne lęki, niepokoje i poczucie niepewności.

¹ K. A. Wojtaszczyk, A. Materska-Sosnowska, *Bezpieczeństwo państwa*, Oficyna Wydawnicza Aspra – JR, Warszawa 2009, s. 17-18

Postrzeganie bezpieczeństwa ma charakter obiektywny albo subiektywny, ze względu na ścisły związek pomiędzy bezpieczeństwem a stanem percepcji społecznej. Należy zauważyć, iż czynniki przesądzające o poczuciu bezpieczeństwa mogą deformować zagrożenia, prowadzić do ich niedoceniań albo przewartościowania. Błędna ocena zagrożeń znajduje swoje odzwierciedlenie w postawach społecznych i rozbieżności pomiędzy bezpieczeństwem odczuwanym a realnym. Jedynym rozwiązaniem wydaje się solidna wiedza zapewniająca zrozumienie bezpieczeństwa, z całą jego złożonością. Ma ona istotne znaczenie dla osób pełniących funkcje kierownicze oraz centralnych organów państwa².

Zapewnienie bezpieczeństwa było jedną z głównych sił napędowych w ewolucji społecznej ludzi. Bezpieczeństwo dzisiaj, w najszerszym znaczeniu tego pojęcia, nie tylko zapewnia przeżycie jednostki, czy też społeczności, ale zapewnia również komfort życia. Można je zatem postrzegać poprzez pryzmat życia codziennego. Każdy ma prawo czuć się bezpieczny w domu, w miejscu pracy, w miejscu wypoczynku, wszędzie tam, gdzie przebywa i gdzie funkcjonuje.

Rozwój nauki nie osiągnął jeszcze takiego poziomu, aby można było przedstawić pełne wyjaśnienie wszystkich przyczyn zjawisk zachodzących w otaczającym nas świecie i umożliwić przewidywanie ich wystąpienia, a w razie potrzeby skutecznie im zapobiegać lub przeciwdziałać. Wobec tego nieodzowne jest przygotowanie się do postępowania w sytuacjach awaryjnych lub katastrofalnych, niezależnie od czasu i miejsca ich ewentualnego wystąpienia. Wprawdzie eksperci z dziedziny bezpieczeństwa żywią głębokie przekonanie, że każde zagrożenie można byłoby przewidzieć i w związku z tym można by mu zapobiec, zatem patrząc realnie na rzeczywistość, uznają potrzebę przygotowania planów działania na wypadek wystąpienia jakiegokolwiek niebezpieczeństwa. Bezpieczeństwo będąc dobrem podstawowym, powinno być przedmiotem najwyższej uwagi w zarządzaniu na każdym szczeblu.

W szeroko rozumianym systemie bezpieczeństwa państwa można wyróżnić ściśle skorelowane ze sobą obszary: *bezpieczeństwa politycznego*, które ma na celu ochronę interesów państwa, gwarantując stabilność ustrojową i niezachowane funkcjonowanie wybranych podmiotów; *bezpieczeństwa gospodarczego*, które ma chronić rozwój gospodarczy Polski; *bezpieczeństwa militarnego*, które ma zapewnić ochronę i obronę w wypadku konfliktu zbrojnego; *bezpieczeństwa publicznego*, które ma zapewnić m.in. porządek konstytucyjny, ochronę przed zjawiskami kryminalnymi, sytuacjami kryzysowymi, oraz zapewnić porządek publiczny; *bezpieczeństwa społecznego*, które ma zapewnić podstawowe warunki do godnej egzystencji człowieka – obywatela.

W XXI wieku, przy uwzględnieniu zarówno doświadczeń przeszłości, jak i dynamiki rozwoju zagrożeń, głównym wyzwaniem w organizacji bezpieczeństwa narodowego musi być realizacja twórczej strategii, która kreuje przyszłe bezpie-

² S. Sulowski, M. Brzeziński, *Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa*, Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 2009, s. 27.

czeństwo, koncentrując się na zapobieganiu i wyprzedzaniu zagrożeń oraz eliminacji ich źródeł.

Stosując pewne uproszczenia można przyjąć, że państwo, to jego obywatele, terytorium i system warunkujący funkcjonowanie w rozmaitych obszarach aktywności. Podstawowym warunkiem skutecznego działania w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności jest jednolita interpretacja podstawowych pojęć i kategorii, co już na poziomie teoretycznych rozważań jest zadaniem bardzo trudnym.

Zagrożenie bezpieczeństwa państwa będzie tym większe, im większe będzie poczucie zachwiania stabilności wewnętrznej bądź utraty suwerenności, mogących powodować wystąpienie zagrożenia militarnego. Wydaje się, że wiele zjawisk stanowi zagrożenie, lecz istotny jest stopień ich szkodliwości — wpływu na byt i rozwój społeczny. Z tego też względu w czasie pokoju, kryzysu i wojny istnieją zagrożenia podobne lub różniące się, co do skali i rodzaju, przy czym wojna sama w sobie z uwagi na niekonwencjonalne formy waki, przybiera niejednoznaczne formy.

Prezentowana monografia obrazuje różnorodne ujęcie bezpieczeństwa państwa i warianty jego utraty lub osłabienia. Opracowanie uwzględnia akademicką refleksję współczesnych dociekań, której istotnym elementem są opinie zacnych praktyków. Poleca się zatem traktowanie zawartości niniejszej monografii jako formy dyskusji nad współczesnymi aspektami bezpieczeństwa państwa, które niezmiennie traktować należy jako ludzkie dobro najwyższe. Z uwagi na fakt, traktowania bezpieczeństwa jako procesu, wydaje się, że należy jako jego element uznać młodych adeptów nauki, których zdanie nierzadko nacechowane jest tzw. świeżą perspektywą, odwagą proponowanych i wprowadzanych modyfikacji. Uwzględniając powyższe, sześć rozdziałów monografii zostało opracowanych przez studentów bezpieczeństwa narodowego pod kierunkiem redaktora.

dr hab. inż. Zbigniew Ciekankowski
redaktor naukowy